



STICHTING RENE DE CLERCQ vzw

Secretariaat: Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk
Telefoon en fax: 056/72.86.70 Kredietbank 463-5147011-71

NIEUWSBRIEF 1999

HET ACHTSTE MUSEUMJAAR...

Alléén het museum openhouden vinden we niet voldoende. Dat merkte je reeds de vorige jaren aan onze plannen en realisaties. Onze raad van **bestuur** vergadert niet alleen om de maand maar **werkt** eigenlijk **iedere dag** voor het goede doel van de vzw: het leven en werk van René De Clercq beter leren kennen.

ONDERWIJS

Het kleuterbezoek tijdens de week van de grootouders is zijn experimentele periode voorbij.

Dat bezoek staat nu volledig op punt als we de kleuterleidsters mogen geloven: "Er kan niets meer aan verbeterd worden" en toch blijven we verder afwerken. Voortaan zullen we het bezoek van kleuters aan het museum uitbreiden tot de hele regio.

Het lespakket voor de vierde leerjaren van het lager onderwijs werd opgesteld en uitgetest.

Hierover lees je meer in de nieuwsbrief.

Wij zoeken nog leerkrachten van het secundair onderwijs om ook voor die jeugd een lespakket te maken en een bezoek aan het museum uit te testen.

BLOEMLEZING 2002

750 jaar Gulden Sporen, 125e verjaardag van de geboorte van René De Clercq in Deerlijk en 70e jaar na zijn overlijden in Maartensdijk (NL). Een ploeg van 29 personen, jong en oud, amateur en professor, zijn systematisch alle gedichten aan het lezen.

Ook hierover lees je meer in deze nieuwsbrief.

NETWERK VAN MUSEA

Uit een project van onze stichting, bekroond door de Koning Boudewijnstichting, is het netwerk van de "Musea in de Leievallei" gegroeid, waar we met 21 musea samen promotie maken, een museumdag inrichten... ook hierover lees je meer in deze nieuwsbrief.

KOKEN KOST GELD

Wij gebruiken de nieuwste technieken. Wij werken allemaal totaal belangeloos en hopen dan ook dit jaar weer op je bijdrage te mogen rekenen. Over onze plannen, stand van zaken en realisaties ervan, krijg je verder in deze nieuwsbrief alle details.

Heb je vragen? Wil je meewerken? Bel, fax of schrijf ons!

STEUNFONDS MUSEUM RENE DE CLERCQ

BESCHERMEND LID: vanaf 1.000 fr.

STEUNEND LID: vanaf 500 fr.

GEWOON LID: 300 fr.

Alle bijdragen, hoe klein ook, zijn welkom. Alle leden ontvangen een lidkaart voor het museumjaar 1999 en hebben gratis toegang tot alle activiteiten in het museum.

Wij hebben voor de beschermende leden dit jaar een mooi geschenk: een doorkijksticker met het gestileerde hoofd van René De Clercq.

Stort op bankrekeningnummer **463-5147011-71** van de Stichting René De Clercq, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk.

Wij danken u van harte!

René De Clercq en Duitsland



Winfried Dolderer en Joost Vandommele.

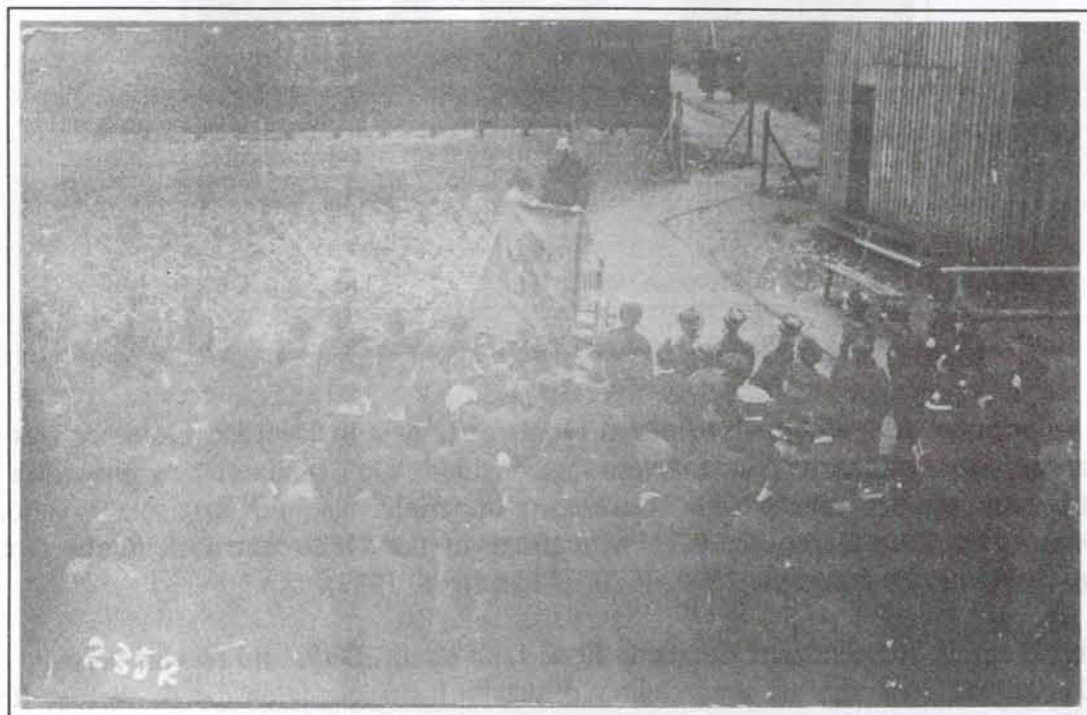
Op 4 december jl. hadden we Winfried Dolderer te gast in Deerlijk. Dolderer was tot voor kort Duitslandcorrespondent voor het dagblad "De Standaard", is historicus en doctoreerde op het proefschrift: "Deutscher Imperialismus und Belgischer Nationalitätenkonflikt. Die Rezeption der Flamenfrage in der Deutschen Öffentlichkeit und Deutsch-Flämische Kontakte 1890 -1920" (Melsungen, 1989).

Hij hield een voordracht over de relatie René De Clercq - Duitsland en vice versa. Hij benadrukt eerst zijn algemene leidraad: dat hij historicus is en dat de dichter René De Clercq dus door de kritiek van de historicus zal gewogen worden, en vervolgens laat hij opmerken dat, gezien de "verwetenschappelijking" van de geschiedschrijving in het algemeen en die van de Vlaamse Beweging in het bijzonder, het "idealisme" dat figuren als De Clercq dreef, niet langer meer fungeert als historische beoordelingsfactor. Daarop stak hij van wal, met als rode draad in zijn uiteenzetting: de vriendschap voor het leven vanaf 1916 tussen de Nederduitse schrijver Franz Fromme en De Clercq.

Vóór de Eerste Wereldoorlog was men in Duitsland zo goed als niet geïnteresseerd in Vlaanderen, de Vlaamse Beweging of de Vlaamse literatuur. In Vlaanderen waren mensen als De Clercq vanaf de eeuwwisseling zeer sterk onder de indruk gekomen van de Duitse vroegromantiek met boegbeeld Johann Wolfgang Goethe die voor De Clercq zijn leven lang als dé grootste gold.

Eind 1914 trok de reusachtige machine van het Duitse expansionisme (traditionele kringen van antimodernisten, katholieke Zentrumpartei e.d.) de belangstelling voor Vlaanderen op gang. Eén van de voornaamste doelstellingen van de oorlog was immers een blijvende Duitse invloed, en indien mogelijk, aanwezigheid in België, gezien dit het absoluut overwicht op het Europese continent (t.o.v. Frankrijk) plus een belangrijke mili-

tair-economische uitvalsbasis aan de zee (springplank naar Engeland) garandeerde. Volgens deze politiek moest er dus een belanghebbende partij in België zelf worden gecreëerd en dit kon bijna niet anders worden dan de Vlaamse Beweging. Het niet toepassen van de summere taalwetgeving en het uitblijven van een Vlaamse hogeschool werd door de Duitse Flamenpolitiek vanaf eind 1915 handig uitgespeeld. Door het even schimmige spel van een stroman van de Duitse ambassade in Nederland, F.C. Gerretson, die de noodlijdende "De Vlaamsche Stem", dagblad van de gevluchte Vlamingen in Nederland had overgekocht en de redactionele lijn had gemaneuvreerd van een onvoorwaardelijke naar een voorwaardelijke trouw t.o.v. België, was De Clercq na het fameuze "Bussumer telegram" (11 juli 1915) slachtoffer geworden van een wel zeer onhandige Belgische reactie die o.m. in oktober 1915 tot zijn afzetting als leraar had geleid.



René De Clercq houdt een toespraak in het kamp van Göttingen - november 1917.

De Clercq zou nu mee fungeren als propagandist voor de activistische zaak o.m. in Duitsland. Tussen november 1917 en oktober 1918 ging hij er minstens 5 maal op tournee en trad op in minstens 13 Duitse steden alsook in het "luxekrijgsgevangenenkamp" van Göttingen waar men door Duitse goodwill en tal van faciliteiten voor de Vlaamse krijgsgevangenen een soort "activistische elite" wou kweken. De plotse Duitse belangstelling voor Vlaanderen was des te groter omdat nu ook Duitsland de bevrijding van een kleine natie (internationaal) kon voorleggen als nobel oorlogsdoel net zoals de geallieerden "poor little Belgium" exploiteerden. Deze interesse uitte zich in een massale belangstelling voor de Vlaamse literatuur (o.m. massale uitgave van Vlaamse schrijvers), Vlaamse avonden over Vlaamse geschiedenis en over de Vlaamse Beweging, de publicatie van talrijke geschriften en brochures over de Vlaamse kwestie én het ontstaan van Duits-Vlaamse verenigingen in tal van Duitse steden. De Clercq trad in contact met de hoogste Duitse politieke en culturele kringen, wat nog eens het belang onderstreept dat men daar toen aan de Vlaamse situatie hechtte. In zijn confrontaties met de oerdegelij-

ke Duitse bourgeoisie bleef De Clercq echter zichzelf nl. iemand die ook graag van de dagelijkse geneugten van het leven geniet, wat enerzijds tot consternatie leidde en hem anderzijds het odium bezorgde van een echte, "breugheliaanse" Vlaming (10 jaar later werd dat tot een oertype van een held uit de Germaanse mythen: Wodan met de baard)...

Hoe slechter het de Duitsers echter in het wereldschaakspel verging, hoe slechter de kansen van het activisme en niettegenstaande een "blijvende Duitse aanwezigheid in Vlaanderen" ook na de afloop van de oorlog zowel voor de Duitsers als voor de activisten wenselijk werd geacht, viel de Duitse sympathie voor Vlaanderen zeker op dit vlak stilaan terug op loutere lippen dienst. Het activisme stond immers meer en meer een vrede door vergelijk in de weg, een optie die men gaandeweg als realistisch scenario voor de afwikkeling van de oorlog ging zien. Na het debacle in november 1918 is de belangstelling in Duitsland voor Vlaanderen zo goed als opgedroogd, behalve bij enkelingen zoals De Clercqs vriend Fromme en bij gefrustreerde Duitse nationalist die de Vlaamse kwestie ondanks alles bleven zien als een mogelijke troefkaart voor een latere revanche of als buffer om de nadelige bepalingen van het verdrag van Versailles af te blokken.

In de late 20er jaren, als de Weimarrepubliek terug een min of meer gewaardeerde gesprekspartner wordt in Europa, zijn Vlamingen als De Clercq weer graag geziene gasten in bepaalde Duitse kringen. Later zal het Derde Rijk zich terug actief met Vlaanderen gaan bezighouden (uiteraard wéér voor eigen doeleinden). In de rand van deze politieke belangstelling past ook ergens een culturele belangstelling voor Vlaanderen o.m. van de Nederduitse Beweging die zich overigens politiek alduits nationalistisch opstelde. In dit kader past de Rembrandtprijs, die door de schatrijke Alfred Töpfer in 1936 aan De Clercq (postuum), Verschaeve en Streuvels werd uitgereikt.

Algemeen kan men stellen dat de cynische Duitse machtspolitiek en het schaamteloze gebruik van rechtvaardige Vlaamse eisen en sentimenten voor louter eigenbelang bij ons nog te weinig bekend zijn. Het is Duitsland dat immers, autonoom en alleen, de agenda bepaalde en de krijtlijnen uitzette waarbinnen de activisten en later de Vlaamse nationalist mochten dansen. De Clercq en zijn werken worden in de eerste plaats om hun politieke (propagandistische) waarde voor de Duitse politiek gewaardeerd en het is echt geen toeval dat "Das Nothorn" eerst in 1917 en in 1941 (2 oorlogsjaren!) wordt gepubliceerd. Anderzijds staan de oprechtheid en de goede bedoelingen van De Clercq volgens mij buiten kijf maar het blijft nu eenmaal zeer moeilijk met hoge heren kersen eten...

Met deze voordracht werd ontegensprekelijk een tot nu toe zo goed als ontbrekend puzzelstuk toegevoegd aan de René De Clercqsaga. Reden om bij voldoende belangstelling Dolderers uiteenzetting te publiceren. Wij hebben er in ieder geval weer informatie bijgekregen om nog vele jaren verder uit te spitten. Ook de ruimere geschiedschrijving van WO I zit m.i. met eenzelfde lacune. In elk museum, elke publicatie, heb ik steeds het gevoel dat de Duitse partij in het conflict eerder behandeld wordt omdat men nu eenmaal niet anders kan... Deze geschiedenis lijkt zelfs na 80 jaar meestal nog op een kransje van overwinnaars terwijl een degelijke kennis van het Duitse element een heel ander licht laat schijnen over het geheel, hetgeen alleen de objectiviteit ten goede kan komen.

Joost Vandommele



"Vluchten voor de Grote Oorlog"

In Amersfoort staat het Belgenmonument

VERGETEN MILITAIREN

Bij alle herdenkingen van het einde van WO I, ook bij deze 80ste verjaardag, vergeet men telkens één derde van het Belgische leger dat vier lange jaren doorbracht in... Nederlandse interneringskampen. Bij de inval van de Duitsers op 4 augustus, boden de forten van Luik hardnekkige weerstand. Het Duitse opperbevel had dit niet verwacht. De verwarring dat onze "burgerwacht" wel degelijk militairen waren, terwijl de Duitse officieren dachten dat het burgers waren die op hun leger schoten én de razernij om zoveel onverwachte tegenstand, ontketenden een barbaarse furie van moord en brand. Overal werden burgers, mannen en vrouwen, standrechtelijk neergeschoten (lees vermoord), vele dorpen werden platgebrand. Denk aan de stad Leuven met de universiteitsbibliotheek die in brand werd gestoken.

Toen ook de forten van Antwerpen, waar een deel van het Belgische leger zich had verschanst, niet bestand bleken tegen de Duitse overmacht, vluchtten in paniek méér dan één miljoen Belgen (uit Antwerpen, maar ook uit Oost- en West-Vlaanderen) naar het neutrale Nederland.



Augustus 1914: Belgische burgers vluchten voor de Duitse dreiging,

Ook René De Clercq, die toen in Gent woonde, vluchtte met zijn gezin naar Nederland. Uit protest tegen deze barbaarse inval schreef hij het gedicht: ONDER DEN HELM

...
Komt gij ons volk beschaven
Gij, die het land verwoest?
Overal puin en graven,
Overal bloed en roest.
Geen vriendschap, geen vriendschap,
Geen vriendschap onder den helm!
Wie met hen hand in hand kan staan
Is in het hart een schelm.

Duitscher, ruk met uw horden
Zwijgend over den Rijn,
Broeders willen we worden,
Als ge weer mensch zult zijn.

Toen de Duitsers de onneembaar gewaande stelling-Antwerpen in een wurgende omsingeling hielden, kregen 40.000 soldaten de opdracht om de aftocht te dekken van het grootste gedeelte van het Belgische leger dat er nog net in slaagde om via het Waasland te ontkomen naar de Belgische kust. Voor de groep soldaten die zich nog binnen de stelling-Antwerpen bevond, was uitwijken naar het neutrale Nederland de enige mogelijkheid om te ontsnappen aan Duitse krijgsgevangenschap. Jarenlang zijn polemieken gevoerd of dit al dan niet gebeurde op bevel van de Belgische legerleiding. Voor veel hogere militairen was het duidelijk dat desertie had plaatsgevonden...

Als neutrale natie moest Nederland, conform de verdragen van de Vredesconferentie van Den Haag van 18 oktober 1907, alle oorlogvoerende militairen die de grens overschreden hadden, ontwapenen en interneren. Door het Nederlandse leger werden 33.500 militairen aan de grens ontwapend. Onder hen waren 6 generaals en 400 officieren(1).

Daarna werden zij opgesloten in acht interneringskampen, waar zij vier jaar verbleven. Amersfoort en Harderwijk moesten samen ongeveer 25.000 Belgische militairen onderdak verstrekken.

DE GEVLUCHTE BURGERS GAAN TERUG NAAR BEZET BELGIE

Na de felle gevechten rond Antwerpen kwam de burgerbevolking meestal terug naar huis. Men mag aannemen dat er eind 1914 nog slechts 20.000 Belgen in Nederland waren. Zij verbleven bij burgers of in opvangcentra (lees kampen).

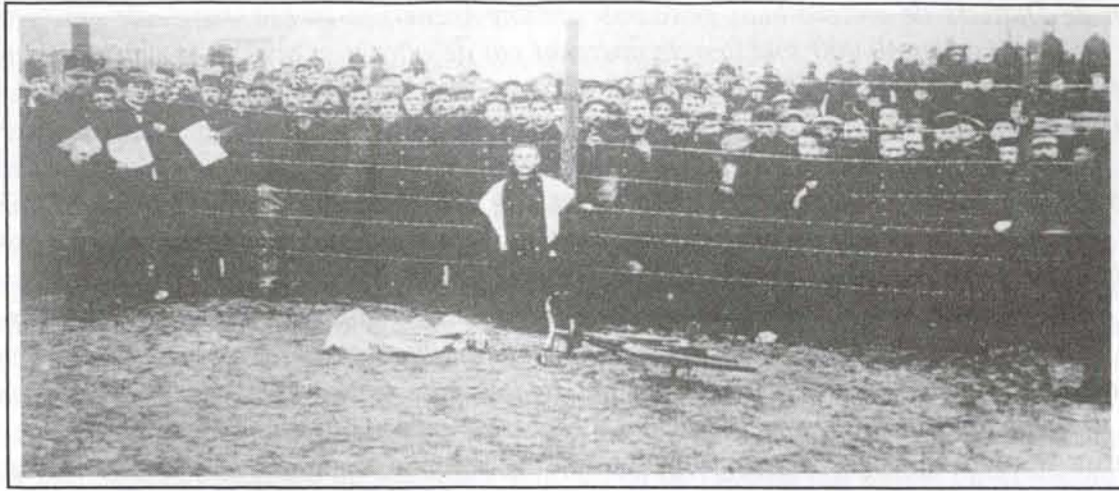
Aan de grens tussen Nederland en België werd er een "ijzeren gordijn" uit prikkeldraad, met een elektrische stroom van 2000 volt, opgetrokken. René De Clercq gaf in Amsterdam les aan de Belgische vluchtelingenkinderen tot hij door zijn Vlaamsgezinde artikels in het Belgische dagblad "De Vlaamse Stem" zijn betrekking als leraar verloor en in 1917, als overtuigd activist, naar België terugkwam en conservator werd in het Wiertzmuuseum te Brussel.

DE INTERNERINGSKAMPEN

Aan het IJzerfront bevonden zich ongeveer 80.000 manschappen. In de kampen in Nederland leefden 33.500 militairen, vier jaar lang. Hoe zij die tijd doorbrachten? Daarvoor citeer ik nogmaals uit het boek "Vluchten voor de grote oorlog":

Zodra de eerstgenoemden (de Belgische officieren) hun erewoord gegeven hadden om Nederland niet te ontvluchten,... konden ze genieten van een relatief grote vrijheid... Ze konden verblijven in hotels of pensions of ze betrokken een woning met hun familie die ze uit België lieten overkomen. Geheel anders was het gesteld met de Belgische, maar ook met de Britse en Franse officieren, die weigerden hun erewoord te geven om niet te ontsnappen. Zij werden "verbannen" naar het eiland Urk in de toenmalige Zuiderzee(2).

De andere militairen, lees soldaten, werden in kazernes en tentenkampen ondergebracht. De chaotische en onhoudbare toestanden in de overbevolkte kazernes en tentenkampen van Amersfoort en Harderwijk dwongen minister Bosboom tot snelle beslissingen. De Nederlandse genie... begon met de bouw van kampen. De (twee) kampen van Zeist hadden een capaciteit van 12.000 tot 15.000 geïnterneerden. De twee grote kampen van Zeist en Harderwijk boden een troosteloze aanblik met hoge prikkeldraadversperringen en wachthuisjes voor de Nederlandse bewakingstroepen. Binnen de omheiningen verrezen houten steden: tientallen identieke logiesbarakken, was- en badinrichtingen, administratieve gebouwen, kerkbarakken, schoollokalen, ziekenzalen, werkplaatsen... Het kamp van Zeist was "een woestijn van zand, prikkeldraad en bajonetten waar men de indruk kreeg in een gevangenis te zijn"(3).



De eerste opvang van Belgische geïnterneerden in tentenkampen in Harderwijk.

Gedurende de eerste interneringsmaanden verliep het alledaagse kampleven bijzonder eentonig. Privacy bestond nauwelijks aangezien 250 man opeengepakt samenwoonden in één barak. Verwarming was er niet uit "veiligheidsoverwegingen". Vooral de ijskoude winter van 1916-1917 moet een hel geweest zijn. Heel wat geïnterneerden kregen last van reuma, bronchitis en tuberculose. De concentratie van mensen en het ontstellende gebrek aan sanitair en medische verzorging leidden tot het uitbreken van besmettelijke ziekten als typhus, cholera en de Spaanse griep(4).

Tijdens hun verblijf in Nederland stierven 553 Belgische soldaten o.a. de befaamde beeldhouwer Rik Wouters die er op 12 juli 1916 overleed. Vier jaar lang ook hebben de soldaten de strijd aangeboden tegen het ongedierte. De strozakken waarop men sliep, werden regelmatig in brand gestoken om zich te ontdoen van vlooien en luizen. De kampautoriteiten gaven een premie van 2,5 cent voor iedere dode rat. De opgekropte frustraties hebben niet enkel tot zelfmoord en ontvluchttingspogingen geleid maar ook tot opstand. Een opstand begin december 1914 heeft 8 doden geëist en 18 gewonden.

Door deze gebeurtenissen werd het kampleven versoepeld voor de "geïnterneerden van onberispelijk gedrag". De Nederlandse regering, gesteund door de Belgische namen maatregelen om de ondraaglijke eentonigheid van het kampleven te verdrijven. Er kwam onderwijs, alsook sport- en cultuurmanifestaties. In het kamp Harderwijk bouwden de Belgische wielersfans de grootste wielersbaan van Nederland. Ook voetbal was populair. De geïnterneerden richtten zangkoren en toneelverenigingen op, en eind 1917 bestonden er in het kamp Zeist zeven verschillende muziekkorpsen(5).

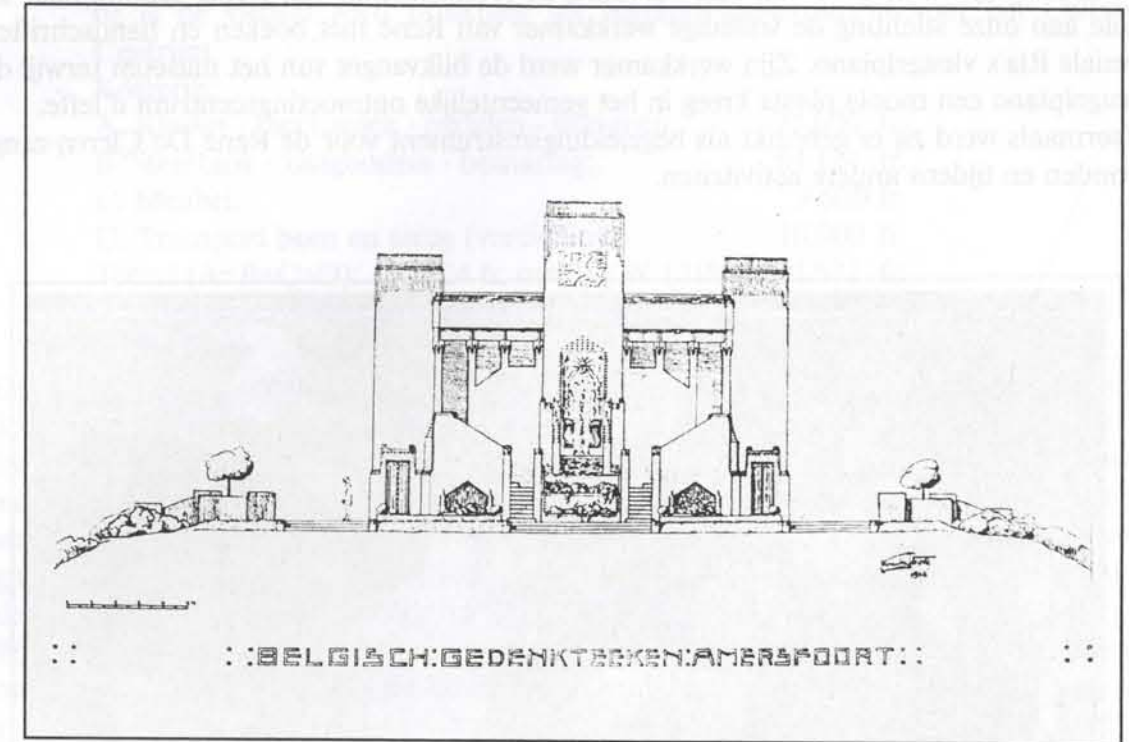
HET BELGENMONUMENT TE AMERSFOORT

De plannen voor een Belgenmonument te Amersfoort ontstonden in 1916. De geïnterneerden schreven een brief naar de burgemeester en wethouders van Amersfoort "om daar een monument te mogen bouwen als "dankbetuiging jegens de Nederlandse overheid en de natie, voor al hetgeen gedaan is geworden tot het welzijn der geïnterneerden en hunne gezinnen"(6).

De ontwerper was de befaamde Belgische architect Huib Hoste. Vijf dagen later besloot de gemeenteraad in te gaan op de aanvraag tot het oprichten van het monument. In 1917 werd met de bouw begonnen en eind 1918 was het monument gereed zodat het kon

overgedragen worden aan de gemeente.

Ondertussen was de oorlog gedaan en de spanning tussen België en Nederland was zo groot geworden dat de inhuldiging slechts 20 jaar later plaatsvond. België eiste de annexatie van Nederlands grondgebied o.a. Zeeuws-Vlaanderen en een stuk van Limburg met Maastricht. Ons land was ook verbolgen omdat Nederland asiel verleende aan de Duitse keizer die er verbleef op het kasteel "ten Doorn" tot aan zijn dood.



Ontwerptekening van het Belgenmonument te Amersfoort uit 1918 door Huib Hoste.

Het "Belgenmonument" staat er nu nog. In de zomer van 1998 zijn wij het monument "gaan zoeken". Het staat te verkommeren in een bosje... maar dat is misschien een verhaal voor volgend jaar.

Jan Dhaluin

Bronnen:

L. DEVOS, *De eerste Wereldoorlog*, Leuven, 1996.

¹ R. VAN EENO e.a., *Vluchten voor de Grote Oorlog*, Amsterdam, 1988, p. 30-31.

² *Ib.*, p. 32-33.

³ *Ib.*, p. 33-34.

⁴ *Ib.*, p. 46-47.

⁵ Sommige zinnen zijn letterlijk overgenomen.

⁶ R. VAN EENO e.a., *Vluchten voor de Grote Oorlog*, Amsterdam, 1988, p. 67.

De vleugelpiano van René De Clercq wordt gerestaureerd!

Na het overlijden in 1991 van Ria Vervoort, de levensgezellin van René, schonk haar familie aan onze stichting de volledige werkkamer van René met boeken en handschriften evenals Ria's vleugelpiano. Zijn werkkamer werd de blikvanger van het museum terwijl de vleugelpiano een mooie plaats kreeg in het gemeentelijke ontmoetingscentrum d'Iefte. Meermaals werd zij er gebruikt als begeleidingsinstrument voor de René De Clercq-zangavonden en tijdens andere activiteiten.



Ria aan de piano in gezelschap van de gezusters Pieck en René De Clercq
Schilderij door Adri Pieck.

Deze vleugelpiano van het Duitse merk Knake is nu ongeveer 80 jaar oud en dringend aan herstelling toe. Er werden contacten gelegd met het gespecialiseerde pianobedrijf Maene uit Ruiselede met de vraag of een restauratie wel verantwoord is en hoeveel het geheel ons allemaal zal kosten.

Wij kregen hierop volgend antwoord.

- Verantwoording van de restauratie:

In het begin van deze eeuw waren er in Duitsland heel wat kleine bouwers die mooie en kwalitatief goede vleugels bouwden. Knake is één van deze vele kleine merken.

Het meubel en het binnenwerk is nog volledig origineel zodat het instrument wegens zijn zeldzaamheid met respect moet gerestaureerd worden. Ook de bijzondere afkomst en geschiedenis van het instrument pleiten hiervoor. Na een restauratie is de vleugel goed bruikbaar als begeleidingsinstrument voor het Cultureel Centrum.

- Kostprijs:

A. Klavier - mechaniek - pedalen - stemmen:	74.600 fr.
B. Stemblok - zangbodem - besnaring:	64.124 fr.
C. Meubel:	9.600 fr.
D. Transport heen en terug (verdieping):	10.000 fr.
Totaal (A+B+C+D): 158.324 fr. met B.T.W. (21%):	191.572 fr.
Waarborg van 5 jaar en 1 maal gratis stemmen.	

De Raad van Beheer van de Stichting heeft beslist de vleugelpiano te laten restaureren door de firma Maene voor het bedrag van 191.572 fr. Gezien deze piano vooral als begeleidingsinstrument in het gemeentelijke ontmoetingscentrum zal gebruikt worden, werd aan het gemeentebestuur een bijzondere toelage voor deze restauratie aangevraagd. Intussen kregen wij van het College van Burgemeester en Schepenen een schriftelijke bevestiging dat zij aan de Gemeenteraad zullen voorstellen, hierover een krediet te voorzien op de begroting 1999. Waarvoor van harte onze dank!

Wij zijn uiteraard bijzonder tevreden dat deze prachtige piano binnenkort zal gerestaureerd worden. Deze vleugel, die opengeklapt een prachtig art deco meubel is, heeft volgens verscheidene muzikanten ook een zeer mooie klankkleur. Maar voor de Stichting geldt vooral de onschatbare emotionele waarde: op deze vleugel componeerde De Clercq immers zijn liederen en gaf zijn vriendin Ria, gedurende meer dan 50 jaar privé-pianolessen.

Arnold Vantieghem



Wij nodigen u vriendelijk uit naar de

7de VLAAMSE ZANGAVOND



rond de piano van René De Clercq

VRIJDAG 26 FEB. 1999 OM 20 uur
in d'lefte, Hoogstraat 122, 8540 Deerlijk

SAMENZANG, SOLO'S, KOORZANG.

Deel 1

Vlaamse Kermis
O mijn Kempen
Ik jeune mie daarin
Moederke alleen
Beiaardlied
Duitse Hoornen
Medley van oude liederen
Mijn zoetlief was
Mijn klein dochterke
Klompelièdeke
Des winters als het regent
In Vlaanderen blinkt de hemel
Daar is maar één land

Deel 2

Tineke van Heule
Laat ons liefste samen varen
De Bietebauw
Het lied der Vlamingen
Hemelhuis
Medley van oude liederen
Kosterken
De Gilde viert
Het schrijverke
Diogenes
Groeninghe
Oude koppel
Lied van het Vlas

Organisatie : Stichting René De Clercq te Deerlijk

Alle gedichten van René De Clercq
binnenkort op diskette!

Binnen enkele weken hopen we klaar te zijn met de digitale uitgave van alle gedichten van René De Clercq. Alle dichtbundels, in totaal 27, werden elektronisch gescand en naar het meest elementaire tekstprogramma omgezet (TXT). De gedichten zullen te verkrijgen zijn op een diskette van 3,5" met een capaciteit van 1,44 MB.

Er zullen in totaal twee verschillende diskettes gemaakt worden. Een eerste zal al de dichtbundels bevatten terwijl op de tweede alle gedichten in alfabetische volgorde zullen voorkomen. Bij elk gedicht staat vermeld in welke dichtbundels en bloemlezingen, evenals op welke bladzijde ervan, het terug te vinden is.

Met de uitgave op diskette van de verzamelde gedichten van René De Clercq hopen wij dat heel wat geïnteresseerden deze diskettes stelselmatig gaan gebruiken om er af en toe een gedichtje mee in de actualiteit te brengen!

Mensen die belangstelling hebben voor het verzamelde werk van René De Clercq op diskette kunnen voor meer inlichtingen steeds terecht op het secretariaat van de Stichting.

Arnold Vantiegheem

DE ZWARE KROON

VERZEN UIT DEN OORLOGSTIJD

DOOR

RENÉ DE CLERCQ

BANDTEEKENING VAN W. F. GOUWE



Een netwerk van musea

De Koning Boudewijnstichting (KBS) publiceert (1998) in haar brochure: "Campagne - museum en samenleving" (pagina 8) als voorbeeld volgende tekst:

*"Kleinschalige musea in Zuid-West-Vlaanderen.
WIE NIET GROOT IS MOET SAMENWERKEN.
Een intermuseaal netwerk.*

In Zuid-West-Vlaanderen is in 1996-1997 het samenwerkingsverband "Musea in de Leievallei" tot stand gekomen, op initiatief van het Museum René De Clercq: negentien kleinschalige musea uit elf gemeenten vormen er een netwerk. De groep is heterogeen samengesteld; de collecties behelzen onder meer archeologie, vinkensport, kunst, tabak, heemkunde, energie, jukeboxen en oorlogsobjecten. Ook het opzet, de ervaring, de kennis en de beheersvorm van de musea verschillen sterk. Doel is de verbreding van het museale draagvlak door bovenlokale samenwerking én hoogwaardige ontsluiting van cultureel erfgoed.

Het netwerk werkt: er is een gemeenschappelijke brochure verspreid waarin de musea zichzelf voorstellen, er wordt een eigen openmuseumdag georganiseerd, er is een museumkaart met prijsvermindering en pers en media worden met succes gezamenlijk benaderd.

Bovendien wisselen de musea op intense wijze ervaringen uit, blijken de logistieke middelen intensiever te worden aangewend en verloopt de samenwerking met de toeristische diensten vlotter."

Hoe is dat allemaal gegroeid?

Wij dachten aan een netwerk van literaire musea: Stijn Streuvels, André Demedts, Peter Benoit en René De Clercq.

De Koning Boudewijnstichting organiseerde een campagne "Bouwkundig erfgoed en toerisme in cultureel perspectief". Wij dienden een project in en werden bekroond. Deze bekroning opende vele deuren en het netwerk liep als een sneltrein, door ons voortgestuwd op de sporen van KBS.

Kleinschalige musea... is nu verleden tijd.

Alle musea van Zuid-West-Vlaanderen, o.a. de nationale musea van Vlas, Kant en Linnen en de stedelijke musea van Kortrijk werken nu mee in het netwerk en alle musea zullen dit jaar nog een samenwerkingsprotocol ondertekenen.

De voorlopige tekst van het protocol luidt als volgt:

1. UITWISSELEN VAN INFORMATIE

Het is van belang dat musea in de streek elkaar kennen en zo in een gemoedelijke sfeer informatie kunnen uitwisselen over elkaars collectie, werking of museumtechnische problemen.

2. COLLECTIEVORMING EN PRESENTATIE

Het beter op-elkaar-afstemmen van de collecties in gelijkaardige musea (landbouw, tabak, archeologie en heemkunde...) door overleg inzake het verzamelbeleid is wenselijk.

3. PUBLIEK INFORMEREN

Alle musea moeten op de hoogte zijn van het aanbod in de andere musea van de streek. Ze moeten alle praktische info kunnen verstrekken aan bezoekers over hun collega's (openingsdagen en -uren, toegangsprijzen, tentoonstellingen...).

4. PROMOTIE

Er kunnen allerlei acties ondernomen worden om publiek te werven en uit te wisselen bv.: de uitgave van een gemeenschappelijke brochure, het organiseren van een openmuseumdag en een museumzoektocht, de uitgave van een museumkaart,...

5. TOERISME

Het uitstippelen van een gemeenschappelijk toeristisch beleid dringt zich op. Dit gebeurt best in samenspraak met het toeristische samenwerkingsverband in de Leie- en Scheldevallei. De lokale toeristische diensten van het Provinciebestuur zijn hierbij betrokken.

6. PUBLIEKSWERKING

Rond een of ander thema kunnen samen tentoonstellingen georganiseerd worden, bv.: Guido Gezelle (1999), Peter Benoit (2001).

7. EDUCATIEVE WERKING

Het aanbod naar scholen toe kan gebundeld worden en ervaring omtrent het opmaken van lespakketten, uitgewisseld.

OVERLEG CULTUUR ZUID-WEST-VLAANDEREN

De 21 musea zijn nu ook opgenomen in een onderdeel van het "Overleg Cultuur Zuid-West-Vlaanderen". Dat overleg is een organisatie van dertien gemeenten die hun krachten bundelen en o.a. het tijdschrift "Dertien" uitgeven. Ook dit verschaft ons veel meer pijlen op onze museumboog. Het vervolg van dit succesverhaal verneemt u ongetwijfeld later nog in de media.

Weldra verschijnt de tweede brochure met alle details van de 21 musea van de Leie- en Scheldevallei en op 21 maart organiseren wij opnieuw onze eigen openmuseumdag.

Jan Dhaluin
Secretaris Stichting René De Clercq



Onze jeugd is onze toekomst!

KLEUTERONDERWIJS

Er was eens... een kleuterleidster die een kleuter had die met zijn juf en klasgenootjes "een museum" wilde bezoeken.

De juf zei: "we hebben een museum in ons dorp... we doen het."

Dat was de aanloop tot een aantal experimenten met kleuters in het museum René De Clercq. Deze experimenten zijn verleden tijd en hebben plaatsgemaakt voor een uniek programma waar nu al, twee jaar na mekaar, telkens tijdens de week van de grootouders, alle derdekleuterklassen van Deerlijk het museum bezoeken. Ze worden er rondgeleid door "een opa en oma" die er voor de kleuters een onvergetelijke gebeurtenis van maken. **Volgend jaar worden ook de kleuterklassen van de omliggende gemeenten uitgenodigd.**

LAGER ONDERWIJS

In het vierde leerjaar bepaalt het programma dat aardrijkskunde en geschiedenis lokaal moeten gericht zijn. We stelden een lespakket samen voor de leerkrachten over:

- Pieter Jan RENIER (Deerlijk 1795-1859) kostschoolhouder, fabeldichter en leermeester van Hugo Verriest
- Hugo VERRIEST (Deerlijk 1840-Ingooigem 1922) priester-dichter-voordrachtgever
- René DE CLERCQ (Deerlijk 1877-Maartensdijk NL 1932) dichter-Vlaams voorvechter
- het retabel van Sint-Columba (anno 1535)

Het pakket werd door deze leerkrachten zeer positief onthaald. Begin september 1998 werd geëxperimenteerd met twee rondleidingen: - een rondleiding in het museum René De Clercq en een rond de kerk met uitleg over haar geschiedenis en ons unieke retabel.

De leerkrachten kregen een evaluatielijst en hieruit bleek dat we op de goede weg zijn. We trachten nu aan de hand van hun opmerkingen onze rondleidingen te verbeteren. We willen tot een vast programma komen dat voor deze kinderen zo boeiend en leerrijk is dat we het eveneens (zoals bij de kleuters) kunnen uitbreiden tot de hele regio. Volgend jaar leest u zeker meer over dit experiment.

MIDDELBAAR ONDERWIJS

We hebben al één leraar die een project aan het maken is. *We zoeken nog personen die hieraan willen meewerken* en een rondleiding in het museum René De Clercq willen ontwerpen.

Het levensverhaal van René De Clercq is een zeer goede rode draad om een grote brok geschiedenis van de Vlaamse Beweging mee te geven aan de opgroeiende jeugd.

We moeten daarin slagen als we volgende decennia nog bezoekers willen zien opdagen in ons museum. We zijn ons daar zeer bewust van en werken daarom onverpoosd verder aan de programma's voor kleuters, lagere schooljeugd en middelbaar onderwijs.

Onze jeugd is onze toekomst!

Jan Dhaluin

In memoriam Paul Vanaverbeke (1946-1998)

Die bewuste maandagnamiddag, 18 mei 11., sloeg het nieuws in als een donderslag bij heldere hemel: Paul Vanaverbeke, eerste schepen van Deerlijk, lid van de Algemene Vergadering van de Stichting René De Clercq, en nog geen 52 jaar oud, was op weg van zijn school te Kortrijk naar een vergadering te Brugge in een auto-ongeval omgekomen.

Paul was Kortrijkzaan van afkomst en had zich na zijn verhuizing naar Deerlijk, in korte tijd via het ACW in het lokale gemeenschapsleven ingewerkt. Hij was aan zijn derde ambtsperiode als gemeenteraadslid bezig en zijn politieke belangstelling ging vooral uit naar financiën en personeel.

Paul had een aangeboren talent om de moeilijkste zaken helder te ontleden en met de nonchalance hem eigen, worstelde hij zich steeds met de glimlach door ingewikkelde materies. Hij was tevens schepen van informatie en altijd tot een open discussie bereid.

Als licentiaat klassieke filologie gaf hij les aan het Kortrijkse St.-Jozefsinstituut. Een bezige bij zijnde was hij niet alleen, uit hoofde van zijn beroep, bedrijvig in alle geledingen van de christelijke vakorganisaties van het secundair onderwijs, maar tevens was hij de grote organisator van de reizen naar Griekenland van zijn retoricaal leerlingen.

Die liefde voor reizen en het graag onder de mensen zijn maakten hem tot een van de bezielers van het verbroederingscomité met het Duitse Neunkirchen-am-Brand.

Paul was gehuwd met Hilde Bruynooghe. Ze hebben twee zonen en een dochter.

Op de uitvaart was de kerk van St.-Lodewijk drie keer te klein om de honderden rouwenden te herbergen en tot buiten toe werd het ijelijk stil toen Vera Lynn één van Pauls lievelingsliederen zong: "We'll meet again, don't know where, don't know when".

Ook in onze moderne tijd kan het fatum plots en hard toeslaan...

Gilbert Depamelaere



Paul met burgemeester Terryyn en Arnold Vantieghem bij de opening van het museum in 1991.